

MEESTERWERKEN

WEEKBLAD VOOR JONG EN OUD

PRIJS PER NUMMER : 3,50 FRANK

Uitgave van

«DE VLAAMSE BOEKHANDEL», Provinciestraat, 42, ANTWERPEN

(Handelsregister van Antwerpen nr 33.297)

In het licht van de lantaarn

Herrie geschopt rond den eersten spoorweg in België.

Het leggen van den eersten spoorweg droeg heel wat bij, om aan den toenmaals nog jongen Belgischen Staat een aanschijn te geven van grote levenskracht. Denkt echter niet dat zulks van een leien dakje liep. De helderziende minister Charles Rogier had in Maart 1833 een wetsvoorstel ingediend, waarin betoogd werd dat de exploitatie van de spoorwegen door den Staat diende te geschieden, daar het een vraagstuk van openbaar nut gold. Niettegenstaande de kwestie de aandacht van heel de beschaafde wereld gaande hield, werd de onderneming door sommigen als een roekeloos iets bestempeld.

Wie zich een helder denkbeeld van de geestesgesteldheid van dien tijd vormen wil leze de toenmaals in de beide Kamers gevoerde besprekingen.

Afgevaardigde de Z.E.H. de Foere was er van overtuigd «dat de uitgaven verre de inkomsten zouden te boven gaan. Welk een verslagenheid,» vervolgde hij zijn betoog, «gaat ge teweegbrengen in een groot aantal nijverheden, die van een vervoerdienst leven en in de huishoudens die er van afhangen. Welk een uitgestrektheid grond gaat ge aan den landbouw onttrekken! En waarom dat alles? Om vreemde voortbrengselen te bevoordelen!»

De heer Desmedt van zijn kant vond ook dat de onderneming alleen het belang «dienen zou van onze vrienden de Engels en verder van de Hollandse burenen.»

De heer Helias d'Huddeghem bejammerde het «dat veel mensen zonder werk zouden vallen.» En daar er spraak was van een spoorlijn van Antwerpen naar Keulen, merkte hij op: «Veronderstellen wij dat tussen beide steden 5 tot 600 openbare rijtuigen lopen, welnu, het bestaan van al die mensen, die er bij leven, wordt getroffen. Dit zijn: de voerlie, de herbergiers, de hoefsmeden, de wagen- en

zadelmakers». En om zijn bewijsvoering te bekronen, riep hij uit: «Er zal zoveel ijzer nodig zijn, dat men onze mijnen helemaal zal ledigen. Dat is een punt dat tot hiertoe aan de huishoudkundigen ontsnapte.»

Graaf Vilain XIV vond dat een «spoorweg aanleggen, een diepe wonde zou slaan in den schoot van het land.»

Wat den heer Duvivier verontrustte was de vraag, «of er wel een verstandig mens was, die zich kon indenken dat het Staatsbestuur mensen en dieren en allerlei voorwerpen zou kunnen overbrengen en rekening daarbij houden met het vervoerde» en hij vervolgde: «Alles zal langs onze dorpen worden voorbijgevoerd, zonder er iets te laten of iets binnen te brengen.»

Maar een bewering, die de kroon op gans dit betoog stelde, een bewering die door al de tegenstanders van den spoorweg ingeroepen werd, was een brief van een Frans ingenieur, zekeren Cordier, waarin gezegd werd, dat «een grote spoorweg aanleggen op kosten der gemeenschap even onnut en geldverspillend was als het bouwen van een pyramide.»

Maar zo er onverbiddelijke tegenstanders van die innovatie waren, vond de zaak vanzelfsprekend ook heet gebakerde voorstanders. En de Kamer nam op 27 Maart 1834 en de Senaat op 30 April daarna, het aanleggen van een spoorweg aan, aanvankelijk van Mechelen naar Brussel, met latere uitbreiding van Verviers naar de Duitse en van Brussel naar de Franse grens.

Dat was een eerste overwinning. Men ging geestdriftig aan het werk en een jaar later, bijna dag op dag, namelijk op 5 Mei 1835 kon de jonge Staat vreemdelingen, gekomen van heinde en verre, op een feest noden om een gebeurtenis te vieren, zo stoutmoedig en zo zeer de grenzen te buiten gaande van wat tot dan toe verwezenlijkt werd, dat het zijn weerklink vond in gans de beschaafde wereld.

Raadplegen wij een dagblad uit die dagen dat het relaas van de gebeurtenis geeft. De lectuur loont de moeite:

«Een lange reeks koetsen stond in de Allée Verte en op den steenweg van Laken terwijl duizenden voetgangers al de ruimten besloegen in de zijwegen en de weiden, die de spoorweg doorliep. Rijtuigen, ruiters en aanschouwers maakten langs den spoorweg een levenden boord. De nieuwsgierigen stonden op alle hoogten, op de daken der huizen, op de schuiten der vaart, op de bomen, met een woord op alles vanwaar men zien kon. Een goed gedeelte van het garnizoen van Brussel was te been, en rondom het lokaal voor den entrepot bestemd, verspreid, terwijl de muziek van de Grande Harmonie, dit van de Guides en dit van het 2de Liniereregiment beurtelings speelden. De koning, omgeven door de ministers en door de vreemde gezanten, gaf het teken van het vertrek. Een kanon brandde los en de «Pijl» vertrok, slepende achteraan zeven wagens, versierd met de nationale kleuren en voerende de voornaamste burgerlijke en militaire ambtenaren, de ingenieurs van den spoorweg en veel sierlijk geklede juffrouwen. Daarna kwam de «Stephenson», achteraan slepend drie bankwagens en vier diligenties, waarin zaten leden van beide Kamers, de ministers en de vreemde gezanten. Ten laatste kwam de «Oliphant», voortslepende zestien wagens, waarvan er negen met vaandels versierd waren en wapens van de negen provinciën».

Sprookjes van de gebroeders Grimm

De moedige Gommaar.

Gommaar was een moedig soldaat. In den oorlog trok hij steeds onvervaard op den vijand af, hoe sterk die ook mocht zijn. Nu was de oorlog uit en Gommaar werd afgedankt. Hij kende geen ambacht en moest de hand tot bedelen uitsteken. Boven zijn versleten soldatenplunje droeg hij een ouden mantel en een paar laarzen van buffelleider volledige gans zijn rijkdom.

Op zekeren dag kwam hij in een groot bos en verdwaalde. Op een gevallen boom zag hij een deftig uitziend man zitten, gekleed in een groen jagerspak. Hij ging op hem af, reikte hem de hand en zeide:

— Ik zie, dat gij nette laarzen draagt; maar, moest ge er iederen dag zoveel weg mede afleggen als ik, dan zouden zij vlug versleten zijn. De mijne zijn echter van buffelleider; ik loop er reeds lang mede door dik en dun en zij zijn nog zo goed als nieuw.

Een poos later stond Gommaar op en zei:

— Ik barst van honger. 'k Ga zien, of ik ergens wat te eten vind. Waar gaat gij naar toe, kameraad?

— Daar weet ik niets van. Ik ben verdwaald.

— Evenals ik! riep Gommaar uit. Wij moeten samen blijven en een nachtverblijf zoeken.

Glimlachend stemde de jager toe.

Zij gingen en vonden geen weg.

— 'k Geloof nooit, dat wij uit dit ellendig bos komen, bromde Gommaar. 't Is nu al avond geworden. In de verte zie ik een lichtje. Laten wij er op af gaan.

Zij deden het en klopten aan een woning aan; een oude vrouw kwam openen.

— Kunt ge ons wat eten en nachtverblijf geven? vroeg Gommaar.

— Neen, zei de vrouw. Komt hier niet binnen, want het is een

rovershol. Als ik u een raad mag geven, gaat dan zo vlug heen als ge kunt.

— Geen kwestie van, antwoordde Gommaar. Ik heb sinds twee dagen niet gegeten en het is mij totaal onverschillig, of ik hier sterf of in 't bos van honger bezwijk. Kom, maatje, treed maar binnen.

De jager durfde niet, maar Gommaar pakte hem bij den arm en hij was verplicht den soldaat te volgen. De oude had medelijden met hen en verstak ze onder den oven.

— Als de rovers ingeslapen zijn, zei zij, zal ik u eten toesteken.

Nauwelijks zaten zij verscholen, of twaalf rovers stoven binnen, zetten zich aan tafel en schreeuwden luid om eten. De oude bracht een gebraden reebout op tafel en de hongerige rovers vielen er op aan en lieten het zich goed smaken. De reuk van het heerlijke gebraad kittelde den neus van Gommaar en hij fluisterde den jager toe:

— Ik houd het niet meer uit... ik ga mij aan tafel zetten en mee smullen...

— Doe het niet, ze zullen ons doden! smeekte zijn makker.

De soldaat begon te hoesten; de rovers vloegen op, trokken hun messen en ontdekten spoedig het tweetal.

— Wat komt ge hier doen? riep de hoofdman. Zijt gij vooruitgezonden om ons te bespieden? We zullen u dat afleren en gaan u onmiddellijk aan een boom opknopen.

— Een ogenblik, sire, alles op tijd en stond, antwoordde Gommaar. Ik ben dol van den honger. Geef me eerst te eten en daarna kunt ge met mij doen wat ge wilt.

— Ge zijt een kranige kerel, zei de hoofdman. Ge zult goed eten hebben en drinken er bij, doch nadien zult ge sterven.

Men gaf hem een plaats aan tafel, waar hij van den honger het ene stuk na het andere binnenslokte. Gommaar at en dronk alsof hij op een bruiloft was, vertelde de grappen, die de rovers deden schaterlachen. Hij was een kostbare kerel aan tafel.

— Moedertje, riep hij de vrouw toe, haal mij een fles van den oudsten wijn! Vóór ik naar 't pierenland vertrek, wil ik een toost uitbrengen.

Men bracht hem de fles, want aan iemand, die sterven gaat, mag men niets weigeren.

Hij ontkurkte behendig de fles, zwaaide die met een tovergebaar over de hoofden van de aanzittende rovers en riep uit:

— Ik drink op uw aller gezondheid! Eén ding zeg ik u echter: mond open en armen in de hoogte!

Dit zeggend, bracht hij de fles aan den mond en ledigde haar. Op hetzelfde ogenblik zaten de rovers als versteend met open mond en opgeheven handen.

— Laten wij vluchten, fluisterde de jager Gommaar in het oor. De kans is schoon.

— Een soldaat wijkt niet. Wij hebben den oorlog gewonnen en moeten nu den buit inpalmen. Die kerels zitten daar nu en kunnen zich niet verroeren dan op mijn bevel. Kom, vriend, ge ziet bleek van den schrik en scheel van den honger. Eet en drink nu wat.

En zij aten, ze dronken, ze rustten uit en sliepen den gansen nacht.

(Wordt vervolgd).

De moedige Gommaar.

(Vervolg)

's Anderendaags vroeg de soldaat aan het moedertje den naasten weg naar de stad. Toen hij daar aankwam, begaf hij zich eerst naar de kazerne, naar zijn oude vrienden.

— Ik heb een buitenkansje voor u, zei hij. Komt mede, ge zult het u niet beklagen.

De krijgsmakkers volgden hem plezierig en ook de jager moest zich bij hen aansluiten. In het rovershol bevond zich nog alles in denzelfden toestand. Achter ieder rover zette zich nu een soldaat. Gommaar nam een fles, zwaaide deze en riep:

— Op uw aller gezondheid!

Nu kregen de rovers het gebruik van hun ledematen terug, maar werden dadelijk bij den kraag gevat en aan handen en voeten gebonden. De buit werd onder de soldaten verdeeld. De rovers werden op een wagen geladen, om naar de gevangenis gevoerd te worden. De jager nam een van de geleiders bij den arm en fluisterde hem iets in het oor.

— Zie zo, mijn vriend, zei Gommaar tot zijn gezelschap, laat den wagen maar rijden. Wij kunnen op ons gemak naar de stad wandelen.

Toen zij de stad naderden, kwam een grote menigte hun tegemoet, juichend en zingend. De koninklijke lijfwacht verscheen en omringde den reisgenoot van Gommaar.

— Wat is er gaande? vroeg deze. Is de koning op komst?

— Die ben ik, mijn vriend. Ik liet een van de geleiders mijn lijfwacht verwittigen.

De arme soldaat zonk bevend op de knieën en vroeg vergiffenis omdat hij den koning gedurende vier en twintig uren zo vrijpostig had behandeld,

— Gommaar, zei de koning, hem op den schouder slaande, gij zijt een dapper man, dien ik mijn leven te danken heb. Ik zal zorgen, dat gij voortaan geen armoede meer zult lijden. En als ge trek hebt naar een stuk reebout en een fles ouden wijn, kom dan gerust naar het paleis. Voor u zal er nooit belet zijn.

IN HET LICHT

JAN DE SCHUUTER

VAN DE
LANTAARN

IN DE
KROON

UITGEVER

L. OPDEBEEK

ANTWERPEN

SWA.

JAN DE SCHUYTER

In het
Licht van de Lantaarn

Folkloristische wetenswaardigheden

Gevolgd door een keuze

SPROOKJES
van de GEBROEDERS GRIMM

Pentekeningen van Edmond VAN OFFEL

Kleuromslag van Jan WATERSCHOOT

L. OP DE BEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1949